

Садівництво: рідкісні та цінні видання з фондів наукової бібліотеки ТДАТУ

***Білоцька Ольга, директор
наукової бібліотеки ТДАТУ***

Наукова бібліотека є інформаційно-культурною частиною агротехнологічного університету. Таврійський державний агротехнологічний університет існує з 1932 року. Він змінював назви – Мелітопольський інститут інженерів-механіків сільського господарства – Мелітопольський інститут механізації сільського господарства – Таврійська державна агротехнічна академія. Змінювалися назви, але не змінювався профіль ЗВО – сільськогосподарський. Заклад Вищої Освіти, який готує фахівців для сільського господарства і накопичив колекцію книг даної тематики. Рідкісні видання сільськогосподарської тематики мають особливе значення в Колекції всіх рідкісних видань фонду бібліотеки, бо вони демонструють розвиток сільського господарства, аграрної науки в певні проміжки часу.

Фонд видань з сільськогосподарської тематики складається з вітчизняних видань та іноземної літератури, перекладеної на російську мову. На сьогодні у бібліотеці 126 назв та 195 примірників видань сільськогосподарської тематики. Хронологічні рамки книг охоплюють період з 1903 по 1950 роки. Розділ «Садівництво: рідкісні та цінні видання» представлено 19 раритетних видань із садівництва, а саме:

- А Кернер «Жизнь растений» Том 2. (1903 р.)
- «АТЛАСЪ плодовъ» (1906 р.)
- «Теоретические основы селекции растений» (1935 р.), монографія в 3-х томах під загальною редакцією Миколи Вавілова, яке є одним із фундаментальних видань ВАСГНІЛ. Третій том даного видання присвячений плодово-ягідним культурам і виноградарству.
- «Помология» У. П. Хедрика, 1937 року.
- «Збірник праць Мелітопольської зональної науково-дослідної плодоягідної станції» 1940 року видання, тощо.

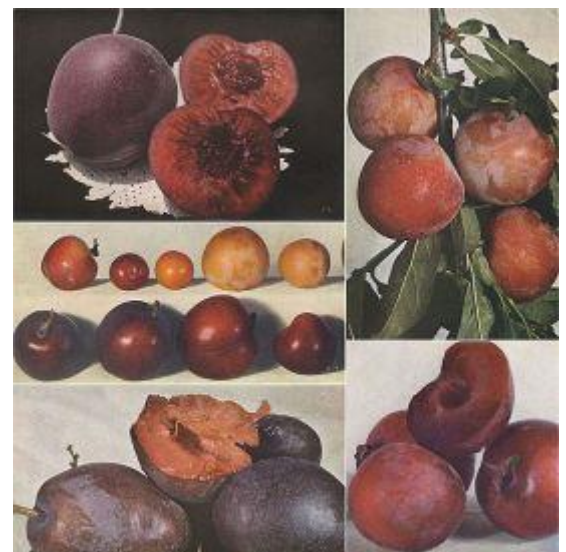
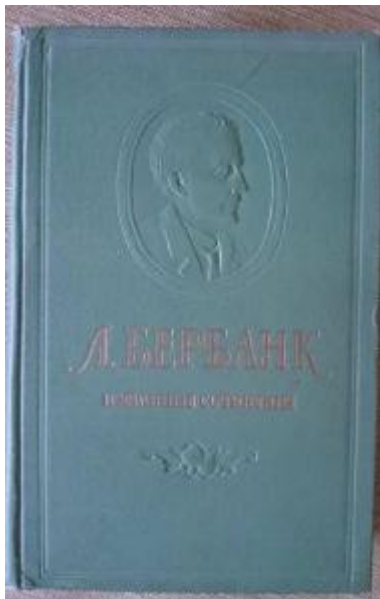
Більше торкнемся найбільш відомих видань цієї колекції.
«АТЛАСЬ ПЛОДОВЬ», виданий у 1906 році у Санкт-Петербурзі. У книзі представлені зображення 110 найкращих та найбільш поширених в Росії промислових сортів яблук, груш та кісточкових з 113 помологічними описами та 51 малюнками. АТЛАСЬ плодів є антикварним виданням, тому підлягає більш детальній характеристиці. Його автор Адам Станіславович Гребницький (Докторович) – видатний російський селекціонер. Вихід у світ цього видання було значною подією в історії вітчизняного плідівництва. Гребницький не лише редагував «Атлас», йому належать описи більше третини поміщених у виданні сортів яблуні, груші, черешні, абрикоси і 33 кольорові малюнки.

До фонду наукової бібліотеки воно було передано з бібліотеки Запорізького коледжу ТДАТУ у 2014 році після його закриття. Видання зберіглося в найкращому стані, має друкарську тверду палітурку із золотим тисненням та шкіряний бинтовий корінець.

Серед представлених видань викликає зацікавленість однотомник вибраних творів американського натураліста і селекціонера Лютера Бербанка - **Лютер Бербанк Избранные сочинения**, складений за матеріалами його робіт, виданих в 1914–1915 рр. у Нью-Йорку в 12 томах під загальною назвою **«Методи і відкриття і їх практичне застосування»**.

Бербанк не отримав спеціальної освіти – він був самоучкою, дивно продуктивним аматором, завдяки працьовитості і таланту залишивши далеко позаду безліч «фахівців» – професійних селекціонерів. Основні роботи Бербанка присвячені створенню нових сортів рослин і поліпшення вже існуючих.

Вчений створив новий вид сливи без кісточок, кактус без колючок, який можна вживати в їжу, горіх з тонкою шкіркою, айву з запахом ананаса, безліч декоративних рослин. Отримав понад 100 сортів слив. Бербанк читав лекції по теорії еволюції в Стенфордському університеті, був членом багатьох наукових і садівничих товариств США і Європи.

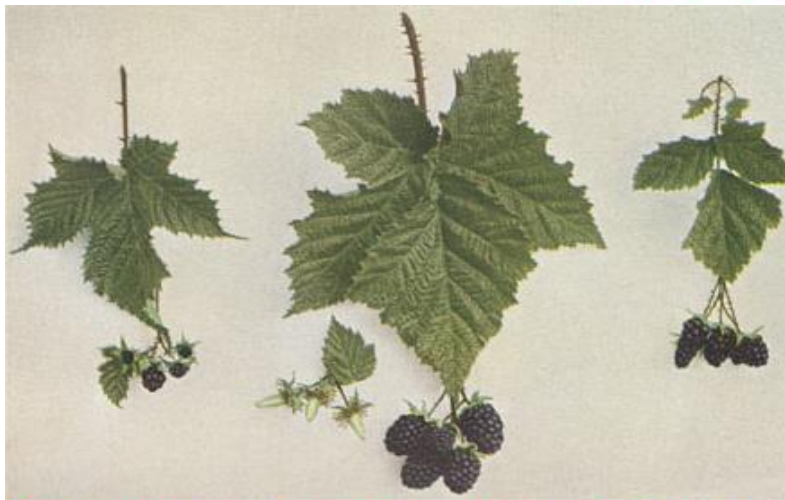
«Кропивоокрасная слива Садуэма» (вверху слева), сорт Бербанк (вверху справа) и различные разновидности гибридов между ними

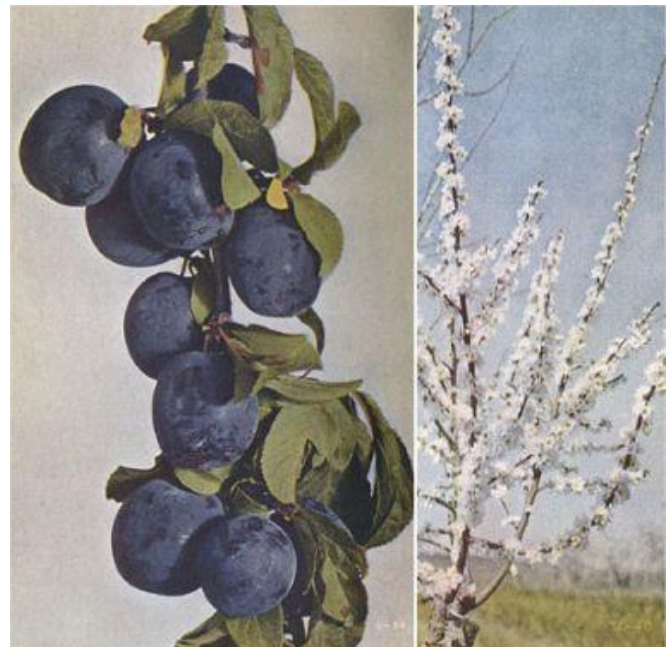
Мякоти без колючек Бёрбанка

Плумкот — гибрид абрикоса и сливы, по изданию 1914 года

Связь между формой и качеством листьев и качеством плодов

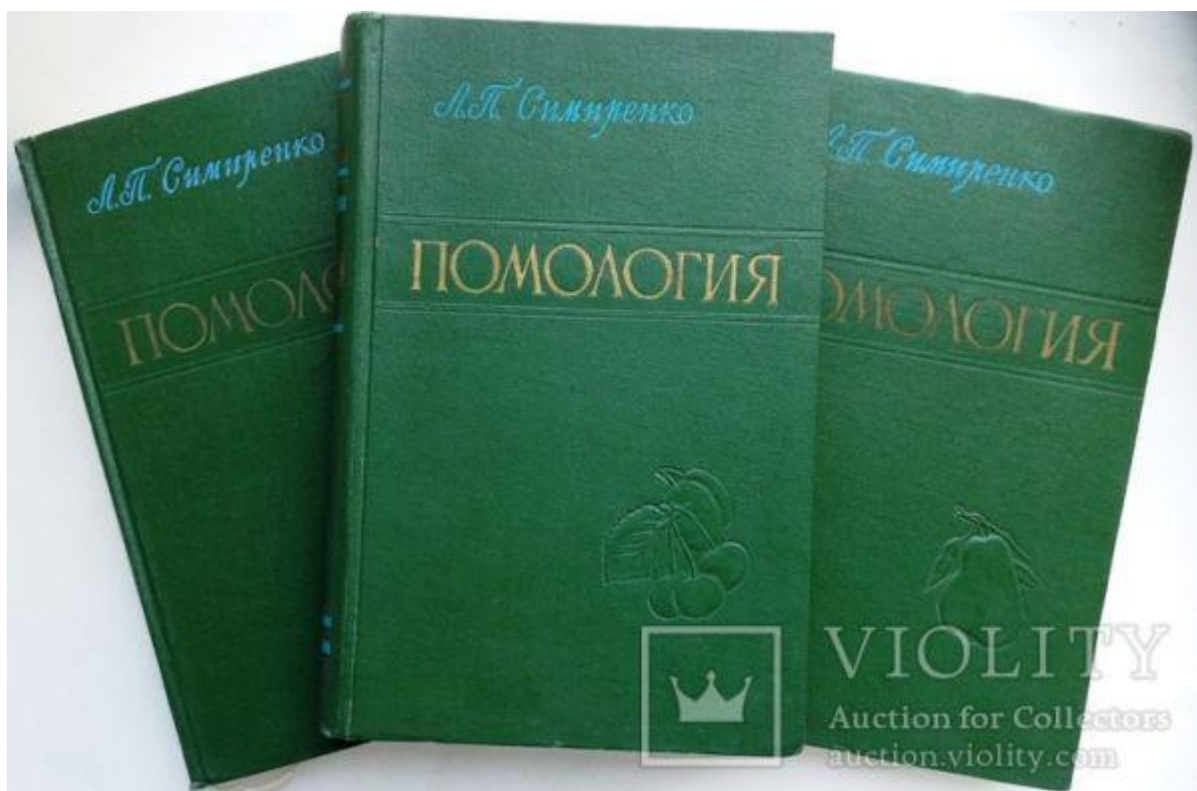

Бескосточковая слива Бёрбанка. На разрезе плода заметно увеличенное ядро без твёрдой оболочки

Ще одне наукове видання варте уваги – праця американського ботаніка-помолога, члена американського Товариства Садівничої Науки і американського Суспільства Улісса Хедрика «Помология». Наукова праця У. Хедрика була перекладена на російську і видана в СРСР у 1937 році. Ця праця

являє собою систематичне керівництво з плодового сортоведення. Вона включає в себе три основні розділи: загальна інформація щодо плодових рослин, систематичний опис вихідних форм усіх плодових дерев та опис всіх сортів плодових порід, поширених в Америці. За своє життя Улісс Хедрик став автором або співавтором більше десятка публікацій з питань садівництва та городництва. Його монографії щодо селекції нових сортів фруктів, солодкої кукурудзи, гороху, бобів і гарбуза зробили його найвідомішим класиком помології.

Праці видатного українського вченого-помолога і пловода **Левка Платоновича Семиренка — це 3-томне видання з ілюстраціями**. Свого часу Семиренко створив маточний колекційний сад і помологічний розсадник, який став найкращим у Російській імперії й однією з найбагатших в Європі помологічних колекцій. Розсадник включав: 900 сортів яблунь, 889 – груш, 84 – слив, 350 – вишень і черешень... Семиренко всебічно вивчав зібрані ним сорти, поліпшував селекційним способом якість місця, акліматизував чужі й вивів нові (наприклад, популярний сорт яблуні Ренет Семиренка) Л. П. Семиренко – видатний помолог і вчений-садівник – здобув світову популярність. Він був обраний членом-кореспондентом Бельгійського товариства садівників, а в 1895 р. – Почесним членом Французького національного помологічного товариства.

Історико-бібліографічний експурс Білоцької О.М.
«Сільськогосподарська рідкісна книга у фонді наукової бібліотеки Таврійського ДАТУ» дає детальну інформацію стосовно книг цієї галузі. у 2016 році випущено **3-й випуск серії «Золотий фонд наукової бібліотеки» - «Рідкісні і цінні видання сільськогосподарської тематики».**

Крім рідкісних і цінних видань з питань садівництва, наукова бібліотека у своїх фондах має достатньо сучасних видань, перелік яких можна знайти у електронному каталозі та підготовленому бібліографами **науково-бібліографічному покажчику «Плодівництво та виноградарство».**

